Van flat tot WelThuisflat

Samenwerken aan een nieuwe woonvorm voor zelfstandig wonende ouderen in Leiden

Samenwerken aan een Welthuisflat: **Handreiking**

Deze handreiking is ontwikkeld door de onderzoeksgroep Sociale Innovatie van Hogeschool Leiden en is bedoeld als een praktische ondersteuning voor professionals en organisaties in de domeinen wonen, zorg en welzijn bij het ontwikkelen van een Welthuisflat.

ALLIANTIE POSITIEVE GEZONDHEID Zuid-Holland Noord

Hogeschool Leiden

Werkplaats Sociaal Domein
Den Haag en Leiden

Colofon

Copyright © 2026 Werkplaats Sociaal Domein Den Haag en Leiden

Website: https://werkplaatssociaaldomeinzhn.nl/

Auteur: Margreet Adam (Hogeschool Leiden)

Eindredactie: Suzan van der Pas (Hogeschool Leiden)

Fotografie: Judith Bierens

Dank aan: wijkvereniging Merenwijk, Libertas Leiden, Incluzio Leiden, de Sleutels, gemeente Leiden, Zorg en Zekerheid, ActiVite en de Alliantie Positieve Gezondheid Zuid-Holland Noord

Alles uit deze uitgave mag, mits met bronvermelding, worden vermenigvuldigd en openbaar gemaakt. Deze uitgave is onderdeel van de Werkplaats Sociaal Domein Den Haag & Leiden, een samenwerkingsverband tussen regionale gemeenten en instellingen en Hogeschool Leiden en De Haagse Hogeschool, in samenwerking met het Ministerie van VWS.

Deze publicatie is tot stand gekomen dankzij financiering van het ministerie van VWS (subsidienummer 90002047)

Over het ontwikkelen van een Welthuisflat

Een Welthuisflat is een vernieuwende vorm van ouderenzorg, waarbij partners uit de domeinen wonen, zorg en welzijn nauw samenwerken met de bewoners van de flat.

Het doel van de Welthuisflat is *'zelfstandig wonen en prettig oud worden, ook als de vraag naar zorg en welzijn toeneemt'*.

Het realiseren van een Welthuisflat[1] is een intensief gezamenlijk ontwikkelproces van partners uit wonen, zorg en welzijn en vraagt om nieuwe manieren van organiseren en samenwerken.

Deze handreiking is bedoeld voor de eerste fase van het ontwikkelproces. In deze fase leren de samenwerkingspartners elkaar kennen en krijgen ze inzicht in elkaars perspectieven, belangen en wat er nodig is om samen een Welthuisflat te realiseren. Er is steeds meer informatie beschikbaar over het opzetten van deze vernieuwende vorm van ouderenzorg (Zie links op pagina 10). Platform 31 ontwikkelde de publicatie 'Wonen met een plus in bestaande bouw' en beschreef de kernmerken en werkwijzen van zeven vergelijkbare woonvormen. De Lang Leve Thuisflats in Amsterdam ontwikkelden een handig stappenplan om initiatiefnemers op weg te helpen. Maar dit zijn geen blauwdrukken: iedere lokale situatie is anders en vraagt om lokale afstemming en co creatie.

Om het lokale proces in de Merenwijk in Leiden te faciliteren, ontwikkelde de onderzoeksgroep Sociale Innovatie van de hogeschool Leiden de methode 'Startfoto'.

Deze methode ondersteunde de bottom up-werkwijze van de partners. Zij kozen ervoor om niet met een vooropgezet projectplan te werken, maar ontwikkelden de flat door zich goed te informeren en met elkaar in gesprek te gaan en keuzes te maken die passen bij de Leidse context en bij hun visie op samenwerken. Ze ontwikkelen de flat stap-voor-stap en reflecteren regelmatig met elkaar op de voortgang. De methode Startfoto richt zich op meer dan het opleveren van een document met doelen en indicatoren. De methode zet het proces van domeinoverstijgend samenwerken centraal, waardoor de deelnemende partners elkaar leren kennen en werken aan gezamenlijk eigenaarschap.

De handreiking is een uitnodiging om met elkaar in gesprek te gaan. Wil je afwijken van de handreiking? Bijvoorbeeld omdat jouw lokale situatie anders is. Doe dit vooral. Juist het samen nemen van besluiten helpt bij het vormgeven van de lokale samenwerking en versterkt het gezamenlijk eigenaarschap en de ruimte voor lokale diversiteit.

Veel plezier bij het ontwikkelproces.

[1] Er zijn in Nederland diverse namen voor het concept 'Welthuisflat'. Rotterdam ontwikkelde als eerste 'de Thuisplusflat'. Dit is een beschermde titel. Amsterdam ontwikkelde vervolgens 'de Lang Leve Thuisflat'. In Leiden kozen we voor de naam 'Welthuisflat'

Handreiking om zelf een Startfoto te maken

Het maken van een Startfoto is een proces dat bestaat uit een aantal stappen. Door alle stappen te doorlopen, ontstaat een uitgebreid en genuanceerd beeld van de lokale situatie.

In deze eerste fase van samenwerken, zijn verschillende perspectieven en belangen van partners gezien en erkend; zijn belangrijke adviezen van sleutelfiguren gedeeld; zijn relevante cijfers en feiten in beeld gebracht en is gezamenlijk bepaald welke stappen nodig zijn om een Welthuisflat te realiseren.

Het maken van een Startfoto bestaat uit de volgende stappen:
Stap 1: interviews met alle relevante partners
Stap 2: organiseren van een groepsbijeenkomst met sleutelfiguren
Stap 3: inventariseren van relevante cijfers en feiten
Stap 4: het bespreken van de uitkomsten
Stap 5: presenteren van de uitkomsten aan de bestuurders van de deelnemende partners

Stap 1. Interviews met alle relevante partners

Het doel is om inzicht te krijgen in elkaars perspectieven, mogelijkheden, wensen en beperkingen met betrekking tot de ontwikkeling van een Welthuisflat.

Werkwijze

Partners interviewen elkaar en presenteren de uitkomsten tijdens een gezamenlijke bijeenkomst. Van elke partner wordt een beknopt overzicht gemaakt met de belangrijkste punten.

Potentiële partners:

- projectleider/procesondersteuner
- manager(s) zorgorganisaties (inclusief huishoudelijke hulp)
- manager welzijnsorganisatie
- manager woningcorporatie
- beleidsadviseur gemeente
- vertegenwoordiger(s) van de activiteitencommissie
- eventuele initiatiefnemers/betrokken bewoners

Vragen voor de partners
Waarom doet jouw organisatie mee aan het ontwikkelen van een Welthuisflat?
Wat is belangrijk voor jou(w) (organisatie)?
Wat wil(len) je/jullie bereiken?
Is al duidelijk welke flat(s) het wordt(en)?
Wat doe je in de flat? Wat is er al?
Wat gaat er goed en waar loop je tegenaan?
Met wie werk je samen?
Wat is er nodig om van de Welthuisflat een succes te maken?
Heb je nog tips en adviezen?
Andere vragen? Voeg gerust toe!

Stap 2. Organiseren van een bijeenkomst met sleutelfiguren

Het doel is om inzicht te krijgen in wat er speelt in de potentiële flat(s) en in wat nodig is om bewoners gelijkwaardig te betrekken bij de ontwikkeling van een Welthuisflat.

Werkwijze

Organiseer een bijeenkomst met partners en sleutelfiguren en leg hun de onderstaande vragen voor. Maak vervolgens een beknopt overzicht van de belangrijkste punten.

Potentiële sleutelfiguren:

- wijkwerker
- ouderenadviseur
- medewerker sociaal wijkteam
- wijkverpleegkundige
- praktijkondersteuner huisarts (POH)
- woonconsulent
- wijkagent
- vertegenwoordiger(s) van de activiteitencommissie
- betrokken bewoners

Vragen voor de sleutelfiguren
Hoe vaak kom je in de flat en waarom? | Hoelang woon je in de flat en/of ben je actief in de flat?
Wat gaat goed en waar loop je tegenaan?
Welke thema's er spelen in de flat?
Hoe sta je ten opzichte van de ontwikkeling van een Welthuisflat?
Heb je tips om de samenwerking met elkaar te versterken?
Heb je tips om de samenredzaamheid tussen de bewoners te versterken?
Andere vragen? Voeg gerust toe!

Stap 3. Inventariseren relevante cijfers en feiten

Het doel is om relevante cijfers en feiten te verzamelen, zoals het aantal flats en bewoners, het type bewoners (bijvoorbeeld ouderen of mensen met ggz-achtergrond), het zorggebruik in de flat(s), de inzet van welzijn en de aanwezigheid van bewonersactiviteiten.

Werkwijze

Alle partners leveren informatie aan op basis van beschikbare bronnen. Niet alle cijfers en feiten zijn eenvoudig te achterhalen. Het mogen ook schattingen of gemiddelden zijn.
Deze stap kan al bij de start van het proces worden ingezet, aangezien het verzamelen van informatie tijd kan kosten. Bundel vervolgens alle gegevens in een document.

Cijfers
Hoeveel woningen en bewoners zijn er?
Is er ook een activiteitenruimte in de flat(s)?
Wat is de leeftijd van de bewoners?
Wie wonen er in de flat? (alleen ouderen of gemengd)
Hoeveel bewoners ontvangen huishoudelijke zorg in de flat?
Hoeveel zorgorganisaties komen in de flat?
Hoeveel bewoners ontvangen begeleiding in de flat?
Hoeveel bewoners ontvangen WLZ- zorg?
Hoeveel cliënten heeft het sociaal wijkteam in de flat?
Hoeveel unieke vragen kreeg het sociaal wijkteam vanuit de flat?
Hoeveel cliënten hebben de zorgorganisaties in de flat/wijk?
Welke meldingen krijgt de woningcorporatie uit de flat(s)?
Welke meldingen krijgt de politie uit de flat(s)?
Welke activiteiten organiseert welzijn in de flat/wijk? Hoe worden die bezocht?
Welke activiteiten organiseert de activiteiten commissie? Hoe worden die bezocht?
Andere vragen? Voeg gerust toe!

Stap 4. Bespreken van de uitkomsten

Het doel is om gezamenlijk inzicht te krijgen in wat er al is en wat er nodig is om een Welthuisflat te realiseren. Vervolgens gaan partners met elkaar in gesprek over hoe zij de Welthuisflat lokaal willen ontwikkelen en welke stappen in het komend jaar nodig zijn om dit te bereiken.

Werkwijze

Partners bespreken gezamenlijk de uitkomsten van de drie voorgaande stappen.

De volgende vragen kwamen aan bod
Klopt de informatie voor de Startfoto? Mist er nog iets?
Zijn alle partners in beeld? Zo nee, wie missen er nog?
Aan welke randvoorwaarden (voor een Welthuisflat) wordt (al) voldaan? Vergelijk met opzet Thuisplusflat of Lang Leve Thuisflats
Aan welke nog niet?
Wat is onze visie op de randvoorwaarden? Nemen we alle randvoorwaarden over of willen we bepaalde punten anders invullen?
Waar moeten we rekening mee houden? Denk aan belangen, aanbestedingen, lopende projecten, werkdruk, besluitvorming, enz.
Wat zijn de te nemen stappen komend jaar?
Wie doet wat en hoe?
Hoe informeren we bestuurders, bewoners, partners, enz.?
Wat hebben we nodig om duurzaam samen te werken? (een convenant oid ?)
Hoe wordt de input van partners, bewoners en sleutelfiguren meegenomen in de uiteindelijke besluiten?
Hoe nemen we besluiten? Wie hakt de knopen door en hoe wordt dit vastgelegd?
Hoe communiceren we over de Welthuisflat met bewoners en externe partijen?
Andere vragen? Voeg gerust toe!

Resultaat is inzicht in de te nemen vervolgstappen, gebaseerd op de lokale situatie.
Vervolgens wordt bepaald welke stappen in het komend jaar gezet kunnen worden.

Stap 5. Presenteren van de uitkomsten aan de bestuurders van de partners

Het doel is om de inzichten en plannen te delen met de bestuurders van de deelnemende partijen, draagvlak te creëren voor het plan van aanpak en de plannen te borgen binnen een breder kader.

Werkwijze

Organiseer een bestuurdersoverleg met alle uitvoerende partners en hun bestuurder, inclusief de gemeente. Presenteer de uitkomsten van de verschillende stappen en de voorgenomen besluiten. Vraag de bestuurders om hun steun.

Samenvattend

Deze handreiking beschrijft een praktische methode om met partners uit wonen, zorg en welzijn op basis van co creatie een Welthuisflat te ontwikkelen.

De methode lijkt tijdrovend, maar het resultaat is veel meer dan een plan van aanpak. De Startfoto zet in op gezamenlijk eigenaarschap, het creëren van draagvlak en op het ontwikkelen van nieuwe vormen van ouderenzorg en -welzijn. Zowel met elkaar als met de bewoners van de flats.

Door de methode te doorlopen maken de partners een eerste stap naar deze nieuwe manier van samenwerken. Vanuit een brede blik op gezondheid en gericht op het ontwikkelen van veerkrachtige gemeenschappen.

Interessante links

Wil je meer lezen over het ontwikkelen van Welthuisflats?
De onderzoeksgroep Sociale Innovatie van H ogeschool Leiden ontwikkelde samen met de Leidse partijen de publicatie **'Van flat tot Welthuisflat'** over de eerste anderhalf van de ontwikkeling van de Welthuisflat in Leiden.

www.werkplaatsensociaaldomein.nl/publicatie/van-flat-tot-welthuisflat

Platform 31 ontwikkelde de publicatie **'Wonen met een plus in bestaande bouw'** en beschreef de kernmerken en werkwijzen van zeven vergelijkbare woonvormen.

www.platform31.nl/artikelen/wonen-met-een-plus-in-de-bestaande-bouw

De Lang Leven Thuisflats in Amsterdam ontwikkelde een handig stappenplan om initiatiefnemers op weg te helpen.

www.langleventhuisflats.nl/lang-leven-thuisflat-starten

ALLIANTIE
POSITIEVE GEZONDHEID
Zuid-Holland Noord

Hogeschool Leiden

Werkplaats Sociaal Domein
Den Haag en Leiden